

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 86. ANUL XIV.

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirula cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adreseate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen

Sabiu, in 30 Oct. (11 Nov.) 1866.

Evenimente politice.

Sabiu in 29 Octobere.

„Zukunft“ dela 6 Noemvre n. are o scire din Clusiu, dupa carea, reprezentanti numerosi de ai natiunei române aru fi tinutu, nu demultu acolo o conferintia, si aru fi decisu a ruga prin o deputatiune, pre Maj. Sea, sa nu se invoiesca la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a. Deputatiunea sa fia condusa de cunoscutii patrioti Ratiu si Baritiu. — Noi ne miramu, ca trebuie sa aflamu asi'a ce-va din unu diuarium ce apare in Vien'a. De alta parte, insa credemu a fi in stare de a asigura, ca in Clusiu nu se scia despre atare conferintia nimic'a, celu putinu barbati competenti ce petrecu acolo nu sciu nimic'a de asemenea lucru. Deca insa totusi aru fi fostu vre-o adunare, in carea sa se fi desbatutu lucruri, de cele amintite in dis'a foia, cu scopu s e r i o s u de a intreprinde ce-va in numele natiunei si pentru natiune, mirarea ni-aru fi si mai mare. Pentruca noi scimu ca asemenea cestiuni nu se facu in secretu ci pe fatia. Astfelu suna si conclusele nationali din congresele tinute pana acum. —

In tempulu din urma au pasitu unu ministeriu dupa celalaltu cu programe, cautandu fia-care a insufla incredere in locuitorii imperiului si prin urmare a deschide o perspectiva suridietore, pentru viitoriu.

Ministeriulu de statu au vorbitu in espositiunea sea despre punerea stavilei la relele interne, ministeriulu de esterne ni-au promis ca va salva (mantu) demnitatea imperiului fara de a periclitata pacea, ministeriulu de resbelu va sa puna imperiulu prin reforma armatei in stare de apurare (fiindca espusetiunea acest'a trece preste o reforma simpla de armata, si taia mai adencu in vieti'a poporeloru o supunemu publicului cetitoriu, dupa cum o aflamu in W. Abdp. in o rubrica de deosebita.) In fine vine si ministrulu de finantie espunendu cum s'aru pute ajuta situatiunei finantiale a monarchiei.

Diuariele centralistice si facu reflectiuni aspre la tote programele. Ministrulu de Belcredi se imputa, ca programulu seu e prea putinu constitutionalu, asemenea a dlui de Beust, de carele Presse cu deosebire dice, ca nu ne spune alta decatu, ca noulu ministru de esterne va fi unu servu credinciosu alu Domnitoriului. Nici celu de finantie nu a aflatu multa gratia inaintea diuaristiceii centralistice. Finalele diuarielor acestor'a ese intr'acolo: ca fara de o reprezentatiune unitaria a imperiului intregu, nu se va pute ajunge la nimic'a. Mane poimane vomu ceti vre-unu programu si dela ministru lu de comerciu.

Intr'aceea din diferitele programe dupa cum amu vedutu in nrii trecut dualismulu transpare asi'a de tare incatu abia se mai pote indoi cine-va de densulu. Unu coresp. la o foia vienesa spune, ca si in privinti'a Croatiei s'a schimbatu lucrurile in favorea Unguriloru. Comitii supremi, carii suntu inca din tempii lui Schmerling, voru fi acum departati definitivu din posturile lor si voru fi inlocuiti prin barbati de cari simpatiseza cu uniunea. Denumirea lui Erdodi in comitatulu Varasdinului, a contelui Iancovici pentru Pozeg'a si a cunoscutului unionistu Bedekovich de suplinitoriu celui dintaiu numitu — se dice, ca e deja subsemnata, si se voru publica catu mai ingraba, dimpreuna cu cele ce voru mai urma.

Din Pest'a se suna ca Ungari'a pote sa ascepte cu siguritate concessiunile cele mai insemnate. In fine se adangu si scirile despre denumirea ministeriului ungurescu. Unele foi ne spunu acum si numele acelu ce voru fi denumiti. Convingerea care a castigatu pana acum in privinti'a acest'a credibilitate mai multa este ca ministeriulu acest'a va fi ministeriulu = Deak, ca basea lui va fi elaboratulu comitetului de cincisprediece, ca in ministeriu nu va fi nici drepta nici stanga reprezentata. Catu anumitu pentru persone cursenza in Pest'a scirea, ca contele Julius Andrássy va fi denumitu presedinte alu ministeriului, Bar. Sennyey ministru de interne, Majláth ministru langa curtea imperatesca, lui Eötvös i da faim'a ministeriulu de culte. In privinti'a finantielor se dice, ca portfoiulu acestor'a sa se increda lui Lonyai.

Pre laaga tote de pana aci eata ce dice Alessandru Török in „P. Napló“:

In decretulu cancelariei aulice lipsesce pomenirea de restitutie constitutiunei si de denumirea ministeriului respunsabilu. Se pare, ca regimulu vrea sa reledie autonomi'a Ungariei. O impacare se pote numai cu partid'a autonomista nemtiesca. Deca si acest'a tine elaboratulu comisiunei de cincisprediece de periculosu, atunci partid'a lui Deak se retrage dela initiativa. —

Unu telegramu din Parisu arata ca Franci'a armeza si ca Napoleonu face totu ce i e in putintia spre a immulti pulerea armata a Franciei. Organulu regimului arata ca Franci'a nu pote in impregiurările de fatia sa reduca statulu efectivu de pace alu armatei francesci. Regimulu francescu pune pretiu pre telegramulu din Petersburg (publicatu intre ev. pol. in nrulu trecut) si se folosesee de ocaziune. Arata ca recrutarea Russiei e de unu caracteru amenintatoriu pentru pacea Europei mai alesu in casu de o eventuala aliantia a Russiei cu Prussi'a.

Telegrama din Parisu este datata dela 6 Novembre dupa ea monitoriulu dice: Gard'a nationala nu va fi nici odata altu ce-va decatu o reserva. Inainte de tote insa este de lipsa ca sa fia o armata apoi o reserva. Efectivulu de pace nu se pote reduce dela 400,000 feciori in josu. Objectulu lucrărilor comisiunei (despre carea se dicea, ca se afla sub conducerea imperialului) va fi a erui mijlocele prin care sa se pota sustine totudeun'a o reserva la indemana; mai la indemana, mai considerabila, mai cultivata si mai bine deprinsa decatu cea pana acum. O asemenea mesura nu va suferi reduceri in bugetulu de resbelu, din contra necesitateza la unele sacrificii neincungiurabile pentru onorea si securitatea tieri.

Tote diuariele vienez e aducu din Bucuresci unu telegramu dela 6 Noem. n. in care se spune ca „Monitoriulu“ publica unu decretu care opresce prefectiloru si subprefectiloru de a influentia alegerile pentru camera. Unu altu decretu face cunoscutu ca din cauza ca nu s'a implinitu conditionile contractuale pentru drumulu de feru in Moldavi'a, casei Salamanca i s'a tramisu abdicerea dela contractu; Falcoianu este din partea celei din urma alesu de judecatoriu.

Printiulu de corona alu Russiei (Marele principe clironomu) se va cupuna in 9 Noemvre a. c.

Protocolulu

Siedintie Comitetului Asociatiunei tranne romane tinute in 6 Nov. c. n. 1866 sub presidiulu Esc. Sele Dlu Presedinte alu Asociat. Andreiu Baronu de Siaguna, fiindu de fatia dintre membrii ai Comitet.: Ilustrit. Sea D. Consiliaru de fin. Petru Manu, Ilustr. Sea D. Consiliaru gub. Pavelu Dunc'a, Rm. D. protosingelu Nic. Popea, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, D. prof. Zach. Boiu, si D. Nic. Cristea, Secretariulu H. I. V. Rusu si Dlu Cassieriu Const. Stezariu.

§ 83. Esc. Sea D. Presedinte presenteza conspectulu despre starea cassei Asoc. pre tempulu acestei siedintie, din carele se vede, ca cass'a Asociat. are in proprietatea sea sum'a de 24.687 f. 12. xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 84. Se cetesce o scrisoria a In. Guberniu regiu de dto 15 Oct. Nr. 23591 1866 prin carea Inaltu Acelasiu impartasiesce presidiulu Asoc. unu estrasu despre progresulu tenerului studente la facultatea c. r. juridica din Vien'a Georgiu Gerasimu Rusu, stipendiatu din partea Asoc.

Se ia spre sciintia.

§ 85. Se impartasiesce scrisorea juristului Nicolau Olariu fostulu stipendiatu din partea Asoc., carele capetandu unu stipendiu de 200 f. v. a. din fundatiunea Franciscu Iosefiana, abdice de stipendiulu asemnatu din partea Asoc. esprimandu-si tota deodata multumit'a s'a pentru ajutorarea de pana acum.

Conclusu. Prin abdicerea numitului juristu de stipendiulu de 80 f. v. a. asemnatu din partea Comitetului in siedinti'a din 26 Septembrie a. c., acelu stipendiu devenindu in vacantia, pentru conferirea aceluia-si, se decide a se publica concursu in terminulu pana la finea lui Novembre, dupa c. n. a. c.

§ 86. Se cetesce scrisoria dlui prof. gimn. in Nasendu Octa-

viu Baritiu de dto 28 Oct. a. c., care tramitandu pentru Asoc. unu esemplaru din opulu seu „Gramatic'a româno-măgiara“ totu odata se roga de Asoc., ca deca opulu seu lu va afla de corespondiatoriu, sa lu recomande publicului romanescu si respective scoleloru romanesci din patria.

Conclusu. Incatu pentru darulu facutu Asoc. i se esprime Dlu auctoriu multumita protocolarmente; ear incatu se tine de recomandarea acestui opu, Comitetulu Asoc. pre bazea opiniunei favoritorie, descoperite in diurnolele romane, se simte in placut'a positiune a recomandã publicului romãnu cu totã caldur'a imbrãtișsierea acelei'a, ear incatu se tine de recomandarea acelei'a, pentru scolele romane din patria, acest'a, netinendu-se de cerculu activitatiei Comit. Asoc. se indrepta in asta privintia a recurge la locurile mai Inalte competente. Totu deodata acestu conclusu sa se impartasiésca cu resp, D. auctoriu.

§ 87. D. Casieriu alu Asoc. referéza, (conformu unui conclusu alu Comitetului Asoc. din an. 1864, cá aurulu Asoc. indata ce ajunge la sum'a de 100 fl., sa se prefaca in B. N. si sa se cloceze) a schimbatu 27 Napoleond'ori intregi cu câte 10 fl. 6 xr. o bucata, sum'a 271 fl. 62 xr. v. a. si apoi ierasi 22 # cu câte 6 fl. 6 xr. v. a. un'a bucata, sum'a 133 fl. 32 xr. v. a. s'a schimbatu asiã dara in sum'a totala 404 fl. 94 xr. si anume dupa cursulu din Sabiu din 25 Sept. a. c.

Se ia spre sciintia.

§ 88. D. casieriu presentéza conspectulu despre interesele intrate dupa obligatiunile imprumutului de statu cu couponii din 1 Oct. 1866, cari facu in B. N. sum'a de 20 xr. ear in argintu sum'a de 12 fl.

Se ia spre sciintia.

§ 89. D. bibliotecariu referéza despre doue carti daruite in favorea bibliotecei Asoc. de D. Juristu in Vien'a Ioanne Bechnitiu, si anume un'a intitulata „Aelteste Geschichte der Deutschen“ de Adelung; alt'a intitulata: „Elmacrizis, Abhandlung“ de Wüstenfeld.

Conclusu. I-se esprima multiamita protocolarmente daruitoriu resp. si D. bibliotecariu se insarcinéza aceste carti a le trece in catalogulu bibliotecei Asoc.

§ 90. Se referéza despre banii incursi la cas'a Asoc. dela siedinti'a din urma a Comitetului pâna la siedinti'a presente si anume:

a) prin Rev. D. protop. si col. Asoc. in Brasiovu Ioann Petricu s'a transmisu la Asoc. cá taxe de m. ord. pre anii 1864/5 1865/6 1866/7 '90 fl. si 2 # in natura.

b) Deadreptulu la cas'a Asoc. a intratu 5 fl. cá taxa rest. de m. ord. pre an. 1865/6 dela D. Capitanu c. r. in pensiuone Teodoru Stanislau.

Cu aceste siedinti'a Comitetului Asoc. se incheia pre la 1 ora dupa amedi.

Andreu Bar. de S i a g u n'a m. p.

Presiedinte.

I. V. Rusu, m. p.

Secr. II.

Trasurile fundamentali ale reformei armatei din Austri'a. *)

Dela intemplantile acelea, pline de urmari triste de cari au fostu lovita armat'a nostra in vér'a din urma pre câmpulu de resbelu dela nordu, incóce, conducatorii supremi ai armatei s'au straduitu neintreruptu, cá sa afle cauzele adeverate ale evenimintelorulu deplorable. Opiniunea publica doresce cu totu dreptulu, cá sa i se dea o deslusire despre cestiunea acest'a ardienda, si póte fi asecurata, ca cauzele nenorocirei suferite nu le cauta numai in lucruri esteriore si in intemplantile, ci au aflatu chiaru si relele, ce diacu aduncu si ca suntu determinati, a le delaturã din fundamentu.

In directiunea prima are lipsa puterea armatei de aperiare a monarchiei de o desvoltare curenda si fructivera, cá sa fia conservata totodéun'a intr'o forma acomodata tempului, cáci numai unu poporu capace de arme, carele este in stare sa-si aperi fruptele lucrului seu spiritualu si materialu, se va putea bucurã intr'adeveru si in continuu de acestea.

Tóte statele cele mai insemnate nisuescu cu energie cátra tinf'a acest'a; Austri'a nu póte si nu trebuie sa remana inapoi, deca voiesce sa-si conserve positi'a sea de putere mare.

Numai aceea póte fi intrebarea, ca in ce modu s'aru poté ajunge scopulu acest'a mai curendu si mai bine, deórece finantiele imperiuului nostru trebuie crutiare forte tare. Deca au trebuitu sa credemu, ca budgetulu militariu au fostu pâna acum impedecamentulu essentialu, de nu s'au pututu aduce veniturile si spesele statului in ecilibru, eceea ce era neaperatu de lipsa, au fostu caus'a relatiunile si evenimintele politice. Acum insa, dupa ce certe si diferentie de páneri, in cari s'a consumatu diecenii intregi cele mai bune puteri ale nostre, au datu de o deslegare silnica (sfortiata), póte sperã Austri'a ca cu mare sacrificiu si-au cumperatu posibilitatea, de a se putea apucã neturburata de reformele si desvoltarea interna, si este iertatu a presupune, ca pacea cea trandava s'au schimbatu intr'o astfelu de pace, carea servece intr'adeveru spre binele patriei. — Prin acest'a au sositu tempulu, cá sa se reguleze militi'a amesuratu cerintiei celei drepte a poporatiunei, supuse contributiunei, fãra a

trece marginile, cele impuse de natur'a lucrului si fãra a impedecã ajungerea scopului prin crutiãri nesocotite, unde nu suntu de lipsa.

Asfelu de mesuri, cari aru impedescã esistintia si infflorirea puterei militare, precum si desvoltarea ei spirituale si materiale, nu va putea luã asupra-si nici unu regimu, nu va putea aprobã nici o persóna luminata, cáci o astfelu de crutiare mai curendu s'aru putea numi risipire, deórece inca totu aru sacrificã puteri insemnate ale statului fãra succesu. Scopulu celu dintãiu alu reformei sistemei de pâna acum este inrolarea si cultivarea de ajunsu a acelor obligati de a militã in numeru cátu se póte de mare in serviliu de armata, mai incolo organisarea si inarmarea corespondiatore a acelor'a, fãra de a impoverã erariulu preste mesura. Insa problem'a acest'a grea cere mai intãiu, cá datorintia generala de a militã, care in presente este numai o litera mórtã a legi, sa se realisedie asiã de bine, incatu ierta relatiunile politice si sociale.

Necessitatea acest'a o au cunoscutu dejã opiniunea publica, si numai deca se va face o calculare buna prin o restringere insemnata a titeloru de eliberare, prin sistarea totala a supliniriloru, prin concedii estinse in tempu de pace cu servarea trupiniloru sanetóse precum si prin reducerea tempului de setvitiu la lini'a, prelãnga inmultirea corespondietóte a datorintiei generale de a militã, si pre lãnga organisarea unei aperiãri acomodate a patriei: numai atunci ne va fi cu putintia, cá, erumpendu unu resbelu neincungiuratu, sa ne putem aretã pre câmpulu de resbelu cu puteri luptatóre, care sa ne puna in stare, de a ne putea mesurã cu ori-care altu statu mare atãtu in privintia numerului, cátu si in privintia demnitãtiei, si sa ne faca capaci pentru ori-ce resistintia cerbicósa. Precum ori-ce reforma insemnata asiã si cea amintita va atinge intr'unu modu simtitoriu pre multi in relatiunile loru personale, in privilegiele, ce le-au avutu pâna acum etc., insa mesuri de jumetate nu suntu de ajunsu, si simtiulu patrioticu alu popóreloru din Austri'a va stã regimului de securu intr'ajutoriu, candu acest'a tintesce spre ce e dreptu si necesariu.

Asemenea organisatiunea si administrarea armatei ne oferescã unu câmpu largu pentru reformele cele mai folositóre.

Materialulu de lipsa pentru inarmarea si sustinerea armatei trebuie sa se procure dupa unele principii adeverate national-economice, cari sa crutie, incatu se póte spesele.

In privintia armatei nu trebuie sa mai remanemu indereptulu altoru armate mari; esperintiele cele triste ale tempului nou debue sa fia asecuratu pre ori-cine, ca e neincungiuratu de lipsa, cá sa se introduca si in armat'a c. r. puscile, ce se incarca pre dindereptu. (Va urmã.)

Pesti Napló si ministeriu unguurescu.

Dupa Pesti Napló diuariulu deakianiloru, si aducu aminte cetitorii nostri, ca se parea ca acest'a voru sa se retraga dela tóte actiunile politice, deca proiectulu comitetului de cincispre-diece despre afacerile comune, nu va fi primitu in tocm'a de regimu.

Acum dupa celece aflãmu in W. Abdp. se vede ca proiectulu acest'a va fi bazea intielegeriloru intre diet'a Ungariei si regimu. Cu tóte aceste, telegramele si alte sciri ce le cetimu mai in tóte foile ne spunu, ca deakianii nici cu atãt'a nu se voru multiami, ci pretindu realisarea tuturorulu celoru ce se cuprindu in proiectulu mentiuonatu.

Rescriptulu regescu cátra diet'a Ungariei se astépta in tóte dílele. Pesti Napló facendu amintire de densulu face nisce descoperiri cari suntu de interesu. „Precum aflãmu“, dice mentiunatululu diuariu, „in rescriptulu regescu cátra parlamentulu unguurescu se promite denum'rea unui ministeriu unguurescu si adeca din majoritatea parlamentului; insa numai la intemplantia, candu proiectulu afaceriloru comune se va poté deslegã amesuratu dorintieloru regimului de acum. In acela-si voru fi insemnate si marginile preste cari nu va poté trece regimulu de acum fatia cu Ungari'u. Faim'a vorbesce dejã despre unele detaiuri. Asiã se vorbesce ca un'a din pretensiuni se cuprinde in aceea, ca ori ce felu de dãri (contributiuni), precum pâna aci asiã si de aci incolo sa se adune de organele regimului centralu din Vien'a O a dóua pretensiune este, ca recrutatiunea intréga si afacerile de resbelu in tóte pártile loru, chiaru si in acele, cari, dupa constitutiunea nostra din 1848 si elaboratulu subcomitetului de cincispre-diece suntu rezervate cá afaceri interne si specifice proprie, — intru asemenea se aterne dela regimulu centralu. In fine afacerile comune (de care se tinu si finantiele) sa se pertrateze in unu parlamentu centralu. Cum amu dísu, acestoru faime inca nu putemu sa le dãm crediamentu; cu atãtu mai putinu pentru ca aru fi de totu siodu, cá regimulu sa ia de fundamentu la conditiunile sele unu elaboratu alu unei comisiuni dietale, asiã dara inca nu alu dietei incesi. De alta parte, de óre ce dícu barbatii regimului de fatia, ca pentru denumirea unui ministeriu este o conditiune neaperata deslegarea lucruriloru in intielesulu loru, promitu insa totu odata unu ministeriu din majoritate, resultatulu aru fi cu alte cuvinto: „Séu se face regimulu de acum ministeriu, — séu ministeriulu remãne pe josu.“

*) Din „W. Abdp.“ v. si mai susu la even. pol.

La aceste sa ne mai aducem aminte ca in rendulu trecutului a fostu vorba ca se astépta concessiuni insemnate.

Parerea sub comitetului comisiunii dietale (unguresci) de LXVII. esmisa in caus'a afaceriloru comuni.

1. Legatur'a ce exista dupa lege de o parte intre tierile corónei un-guresci, iara de alta parte intre celelalte tieri si provincie ale Majestátiiei Sele, se baséza pre sanctiunea pragmatica.

2. Acestu tratatu fundamentale solenu, statorindu dreptulu de succesiune la tronu a liniei femeesci din cas'a habsburgica, a dechiaratu totodata, ca acele tieri si provincie, cari intru intielesulu stabilitii ordine de succesiune stau sub unu domnitoriu comunu, trebuiescu posediate laolalta nedespartitu si nedesbinatu. In urm'a acestui principiu dechiaratu apriatu, securitatea comuna, aperiarea si sustinerea acestei'a cu puteri impreunate, e astfelu de indetorire comuna si reciproca, carea sa devina deadreptulu din sanctiunea pragmatica.

3. Dar pre lánga acésta indetorire stabilita, sanctiunea pragmatica a legatu apriatu si acea conditiune, ca nedependintia constitutionale a Ungariei, privitóre la dreptulu publicu si la administratiunea interna, sa se sustina nevatamata.

4. Deci aceste dóue principie fundamentale trebuie sa le luámu de o potriava in consideratiune la otáirea aceluor relatiuni, cari pre Ungari'a o intereséza in comunu cu celelalte tieri ce stau sub domni'a domnitoriu-lui comunu. Si precum de o parte Ungari'a in trecutulu, asiá si in venitoriu, pururea va fi gat'a a implini tóte acelea, ce conformu sanctiunii pragmatice se receru neaperatu la aperiarea si sustinerea cu puteri impreunate a securitátiiei comune: asiá de alta parte nu póte primi asupra-si atari deobligári, ce pestrecu acestu scopu, si spre ajungerea lui nu suntu neaperatu necesarie.

5. Inainte de acésta, incátu privesce pe Ungari'a, despre tóte câte se referescu la numitele relatiuni a dispusu diet'a un-guresca in contielegere comuna cu regele un-gurescu, si la statorirea acestoru relatiuni alta tíera n'a avutu influentia, pentru ca regele un-gurescu, cá domnitoriu absolutu alu celoru-lalte tieri de sub domni'a sea, a dispusu cu putere absoluta despre interesele si afacerile aceluor tieri. — Dar acum'a intru intielesulu pré inaltulu cuventu de tronu, situatiunea s'au schimbatu esentialialminte prin aceea, ca Majestatea Sea „a indiestratu cu drepturi constitutionali si celelalte tieri ale sele“, deci acele de acum nu le mai póte guverná cu putere absoluta, si nu póte delaturá influentia loru constitutionale.

6. Aceste puncte de vedere subcomitetulu le-a consideratu de cín-sura, candu amesuratu insarcinárei sele arata principiele fundamentale, care dupa parerea sea servescu la otáirea relatiuniloru comune, si conformu acestoru principie compune planulu proiectului ce e a se gatí. Dreptvaceea punctulu seu de manecare in acésta privintia e sanctiunea pragmatica, pre care atátu Maj. Sea in prea inaltulu cuventu de tronu, cátu si diet'a in mai multe adrese ale sele, o aretara cá punctu de manecare recunoscutu de comunu.

7. Dupu sanctiunea pragmatica domnitoriu e comunu, incátu si corón'a Ungariei competiesce acelu'a-si domnitoriu, care domnesce si asupr'a celoru-lalte tieri; dar acésta nu cerc cá cheltuiielele tinerei curtiei domnitoriu-lui sa fia de lipsa a le otári in comunu. Scopulu aretatu in sanctiunea pragmatica nu pretinde astfelu de stabilire comuna, iara nedependintiei constitutionali a Ungariei si inaltii autoritáti a regelui un-gurescu cu multu convine mai bine, cá diet'a un-guresca, la propunerea ministeriu-lui respunditoriu un-gurescu, sa voteze desclinitu cheltuiielele tinerei curtiei regelui un-gurescu. Prin acésta nu se causéza nici dauna nici vatamare de dreptu celoru-lalte tieri ale Maj. Sele. Deci votarea si raspunderea cheltuiiele-loru tinerei curtiei nu le putemu considerá de afacere comuna.

8. Unu mijlocu pentru aperiarea comuna si impreunata ce se vá derivá din sanctiunea pragmatica, e conducerea corespundiatóre a afaceriloru esterne. Acésta conducere corespundiatóre prelinde comunitate pentru acele afaceri esterue, cari privescu tóte tierile ce stau sub domnierea Maj. Sele. Deci aceste afaceri esterne si noi le considerámu de comune, si la cheltuiielele acestoru ce se voru stabili in comunu, suntemu gal'a a contribui in proportiunea ce se va stabili in modulu cercuscris in punctele 20, 21, 22, 23 si 24, ce urméza mai josu.

9. Alu doile mijlocu de aperiare comuna e armat'a si dispusetiunile ce se referescu la ea, cu unu cuventu afacerea de resbelu. (Va urmá.)

Principatele române unite.

„Monitoriu“ publica mereu depesie din Constantinopole despre primirea Domnitoriu-lui. Eata aci un'a din 18/30 Octobre:

Astadi, Mari'a Sea, dupa ce a primitu o nóua deputatiune tramisa de patriarchulu ecumenicu, si dupa ce a datu audiintia la mai multi Románi si la mai multi straini, s'a dusu pe bordulu bastimentulu cuirasatu Mehmoudié. Primitu de A. S. marele amiralu, principele a asistatu la frivog'a generala si la exercitiuri de focuri. Pe candu Mari'a Sea esia din bastimentulu Mehmoudié, o alta nava de resbelu saluta plecarea sea cu o salva de artileria. Mari'a Sea dupa acésta s'a dusu la palatulu Dolma-Bakce unde a opritu caiculu seu si-a tramisu sa se informeze despre sanetatea principelui imperialu, care in ajunu se espusesu la o plóia repede pe tempulu revistei. Mari'a Sea s'a suitu apoi in trasura si a facutu visita ministriloru Americiei, Sveziei, Spaniei, Persiei si Rusiei. Mari'a Sea a terminatu diu'a printr'o visita la la giamii si museulu Ianicerilor. Principele inturnandu-se a gasitu la pórt'a palatulu seu de resiedintia cincii cai arabi de tóta frumseti'a ce Majestatea Sea imperiale i ramisese cá presentu. O óra mai pre urma, E. S. Djemyl Pasiá intáiulu adjutantu alu Sultanulu, s'a presentatu, din partea Majestátiiei Sele, pentru a luá informatiuni despre sanetatea principelui.

Máne, se va celebrá la biseric'a St. Louis, unu servitiu pentru odihn'a sufletulu repausatulu domnu Thouvenel. Mari'a Sea principele a datu ordine dlui Goleacu, agentulu Romaniei, si colonelulu Iarc'a, intáiulu seu adjutantu, sa-lu represente la acésta mcereonia funebra. (Monitoriu-lu).

Varietáti.

*(E pisode din caletoria imperat'éaca.) Intre alte audientie date de Majestatea Sea Imperatulu in Reichenberg, fu un'a a reuniunii de veterani, cari pe calea gratiei cerusera sa li se concéda a intrebuintia tobe la unele festivitáti de a le loru. Cererea acésta li se denéga mai nainte in trei institutie. Imperatulu surise la acésta cerere si dice: Nu aveti nici o pedeca, déca vreti inca astadi puteli bate tobele.— Trecendu Maj. Sea prin unu satu, intre Tropau si Hof, (in 22 Oct.) Parochulu si judele comunalu si ceialalti sateni au esitu spre intempinare. Majestatea Sea a a vorbitu cu ei si s'a incunosciintiatu despre pagub'a ce au avutu comun'a in vér'a trecuta, din partea invasiunii prussiane, si in fine au intrebatu déca i s'a si platitu sum'a de despagubire comunoi? Judele comunalu a respunsu ca s'a platitu, dara unu saténu carele se aflá lánga jude incepe a se scarpiná in capu si a dice: „Ei, dar nu se pre lovesce, ca noi amu spusu ca pagub'a e de 1100 f. si domni s'a platitu de noi cu 300 f.; ce e dreptu nu e pecatu.“ Maj. Sea a surisu si a gratificatu comunoi o suma insemnata.

*(Ministrulu de esterne Br. de Beust. Numele intregu alu ministrulu de esterne de astadi este: Friedericu Ferdinandu bar. de Beust. S'a nascutu in Dresd'a la 1809. rn 1831 a intratu cá accesistu in ministeriu-lu de esterne sassonu; la 1836 a fostu secretariu alu delegatiunii in Berlinu; in 1838 in Parisu; In 1841 a fostu agentu alu Sassoniei la curtea din München; in 1846 ministru resiedinte in Londonu, in 1848 Tramisu in Berlinu si in 26 Fauru 1849 s'a facutu ministru de esterne alu Sassoniei; mai tardiu a condusu si ministeriu-lu de culte.

*(Regimentulu imp. Alesandru este unulu dintre regimentele cele brave ardelene (cerculu Fagarasiului), pre carele Majestatea Sea Imperatulu lu facu demnu de deosebit'a a-tentiune si acum cu ocaziunea petrecerei Sele in Olmütz. Feciorii regimentulu acestui'a nu numai in câmpulu de lupta s'au purtatu bravu, dara, si in prinsóre a aretatu o credintia neclatita cátra stindartele sub care jurasera si nici o ispita nu a pututu face sperjuri pre feciorii din trensulu sa tréca in legiunea lui Klapka. In 20 Oct. asiá dara candu fu Majest. Sea in Olmütz, compani'a de onóre se luá din acestu regimentu. M. Sea dise comandantelu cu acea ocaziune: „De multa nu te-amu vediatu, in tempulu din urma ia umblatu regimentulu cate odata si reu, dara reg. a fostu bravu.“ M. S. si cu alte ocaziuni amintí cu deosebire de acestu regimentu. Asiá candu esprima tuturoru trupeloru multamirea pentru purtarea loru chiaru si in prinsóre adause: „Cu deosebire trebuie sa amintescu de reg. Alessandru, din carele cei ce se aflara prinsu, prin tñut'a cea brava, a resistatu tuturoru ispiteloru seducatóre cátra rumperea credintiei.“

*(Unu modu nou de a fabricá pulvere de pusca a aflatu unu Neumayer, din Döditz lánga Taucha in Sassoni'a. Pulverea acésta are insusirea, de in aeru liberu nu explodeza si se póte intrebuintia ori la ce felu de pusci. S'a facutu o proba in o casulitia de caramidi, carea avea resuflatori si hornu. Pulverea a arsu frumosu, flacar'a a esitu pe resuflatori si pe hornu, dara casulitia a ramasu nevatamata.

*(Din Zarandu Comit. Aradului s'a aretatu sióreci cantatori. Cantatulu loru sémena cu celu alu paseriloru canarice.—

*(Colera alungata prin acte de credintia desiérta.) Din B. Sebesiu se scrie, ca in Agrisi, comitatulu Biharelui, au intalnitu unu barbatu, venindu din padure, o muiere, ce erá recunoscuta de smintita. Barbatulu s'a spaimentatu de dens'a, au alergatu in satu si spune din tóte puterile: ca au vediatu coler'a in forma de muiere cu picióre de vaca. Locuitorii satulu inspaimentati s'au adunatu si au decisu sa o departeze. Indata au prinsu 6 boi la unu plugu pentru cá sa traga o brazda impregiulu satulu, punendu sa mérga dupa plugu 7 copii si 7 copile in costumulu lui Adamu (goli). Processiunea acésta stá din candu in candu sa resufle si strigá: ho! ho! Ju nimea si muerile betrane incuragiá pre copii si copile sa strige, asigurandu-i, ca in tipulu acest'a voru goni coler'a.— Scrietoriulu acestei intemplári asigura, ca sa nu fia vediatu cu ochii n'aru fi fostu in stare sa créda ca se mai póte si astadi in seclulu alu 19 intempla o asiá de grósa absurditate.— O alta intemplare de feliulu acest'a se scrie din Pap'a. Aci au adunatu jidanii, — cáci muréu mai numai dintre densii de colera — 200 fl. pentru cá sa insóre o parchia seraca. Ospetiulu acestei nunti s'a fácutu inaintea Camerei mortiloru, in cimeteriu, unde s'a severisitu si cununi'a. Mortii de ingropatu trebuie sa fia dusi pre la spatele loru. Sér'a fura cei nou cununati dusi cu musica s. a. in cetate, intre strigate din resputeri, cá Ddiu sa deperte coer'a dela cetatea Pap'a.

*(Omuru de máná necunoscuta.) In Angli'a s'a aflatu acum nu de multa in o séra unu trupu mortu a unui francesu, carele numai cu o di mai nainte sosise dela Boulogne. De aflatu s'a aflatu in marginea mării la Seabrook. Francesulu potrecuse nóptea in care sósí cu vaporulu „Napoleon“, in

otelulu Alexandr'a. Diminetti'a si-a platitu socotel'a, si in o limba stricata engleza, a dechiaratu ca la amedi va sa prandiesca acolo. Mai tardu l'a vedutu omeni in o bereria innuoratu binisioru intre doue blastemate. Din acelu momentu nu s'a mai vedutu pana candu s'a aflatu mortu jacendu jumetate in apa cu fati'a in josu. Cine este elu si cum fu omoritu nu se scie inca.

Literatura româna intra in scólele Franciei.

Reproducem din Tromp. Carp. unele pasage din unu articulu carele ne arata ca unu prof. Chasles tine prelegeri despre limb'a si literatur'a româna la universitatea din Parisu. Eata ce dice numit'a fôia dupa o introducere frumósa:

Subiectulu acestoru lectiuni este limb'a româna; scopulu loru este sa spuna natiunei franceze ca mai este unu poporu latinu pe malulu Dunârei. Cá sa dovedesca acestea ia de tema „Mihnea si Bab'a“ din poesiele dlui Dim. Bolintinânu, le descóse din firu in atia; in fondu si in forma; de aici trage comparatiuni ingeniose cu limb'a latina, cu datinele latine.

Eata unu minunatu pasagiu din disele dlui Chasles:

„Nu cautati aici ardórea actiunei si a eroismului impetuosu „alu musei provinciale, frumseti'a plastica a Italiei, grati'a mistica „si fluida a lyrismului slavu. Mai firma si mai selbatica, acésta „poesia si acésta limba (româna) nu suntu dominate, nici de elementulu orientale,— voluptate tiranica leganandu sufletele, confundandu-le si intunecandu-le in nuorii visului meridionale,—nici „de elementulu slavu, inspiratoru alu melodiiloru lui Chopin, a „nalogu cu necesitabilele vuete ale frundiiloru ce frémata si salciiloru cari tremura la marginea apelor. Not'a dominanta este „elementulu latinu. . . Candu o societate s'a impusu lumei cotropita de radiele sele, acoperita de flacar'a s'a, radiele sele nu se „mai stingu.

„Cu tóte vicisitudinile tempiloru, civilizatiunea româna „traiesce si persista in Daci'a româna. Poporulu Principatelor „unite vorbesce inca latinesce, o latina strania, reinnoita, transformata, in verfulu cárei'a flotéza, in resfrangeri multiple, miscatorie si pasagera. Lumin'a asiatica si grati'a slava, care nu anuléza nici virilitatea româna, nici chiaru urmele persistenti ale „vechiei vietii scitice . . . astfelu limb'a româna s'a compusu chiaru „pe tipulu rassei sele. Celu mai solidu elementu, rege generatoru alu tótei disciplinei nationale, este elementulu latinu. Pe „d'asupr'a unduléza si vieza stralucirea orientala, si draperia putinu stransa si putinu aderenta a imitatiuniloru occidentali si civilizatiunei europene. Totalulu este plinu de gratia selbatica si „de o frumsetia armonioasa.“

Profesorele recita mai multe versuri din „Mihnea si Baba“, ia mai multe versuri si compara verbele române cu cele latine si franceze. Dupa acestea adauge:

„Fára a ne oprí la form'a poética, fára a ne ocupá de miscarea pitorésca si de viua pictura continuta in aceste versuri, sa le supunemu la simpl'a analiza filologica. Totulu e latinu . . . formatiunea cuvintelor este tóta latina si populara, bas'a este dialectulu vulgaru alu poporului, iera nu aceea alu lui Pliniu, séu alu lui Traianu, dara aceea alu soldatiloru si alu pretoriloru.

De aici urméza a analisá, apoi termina astfelu:

„Nime n'a fácutu inca debleulu terimului acestei lucrári curiose. Eu amu incercatu si voiu reveni specialminte la baladele si canturile populare; voiu a petrunde mai departe in geniulu acestei mice si nobile rase latine cá si a nóstra, si forte oprimata. . . Se vede ca fundamentulu dacicu, goticu, exhala inca profumulu acru si dulce alu malului Dunârei. Form'a sta virtósa prin latinitatea sea . . . astfelu este in resumatu limb'a vorbita in acésta Dacia traiana ce a resistatu tutoru invasiuniloru si ale cárei datine, suferindu alteratiuni inevitabili, a conservatu o personalitate nestramutata. Este o slaba minoritate Daci'a, relativu cu mârile natiuni europene; insa aceste optu milioane de suflete me intereséza, iubescu pe cei slabi, iubescu pe cei cari resista, cari se tñu pe picioare, cari suntu putinu socotiti, cátu suferu si se mantinu demni; o sciti, reservá civilizatiuniloru este in aceste mice nobili grupe: ele reinnoiescu lumea.“

Publicarea

baniloru incursi la fondulu Asoc. tranne dela siedinti'a Comitului Asoc. tinuta in 26 Sept. c. n. a. c. pâna la siedinti'a aceluasi din 6 Novembre c. n. a. c.

1) prin D. protop. si col. Asoc. Ioan Petricu s'a tramisu la fondulu Asoc. cá taxe de m. ord. 90 fl. si 2 # si anume:

a) dela Rvn. D. prot. Ios. Baracu pre 186⁵/₆ 1866/7 10 fl. b) dela D. parochu la Poian'a Sarata, Ioann Baloiu pre 186⁵/₆ 1866/7 10 fl. c) dela D. invatiatoriu in Brasiovu Georgie Belisimu pre an. 186²/₃ 5 fl. d) dela D. Nicolae Th. Ciurcu negutiatoriu pre an. 186⁵/₆ 5 f. e) dela D. Daniilu Dimitriu negutiatoriu pre an. 186³/₄ 186⁴/₅ 186⁵/₆ 15 fl. f) dela D. Nicolae Frigatoriu negutiatoriu pre an. 186⁴/₅ n. 186⁵/₆ 10 f. g) dela Dlu Georgiu Persenariu parochu pre 186³/₄ 186⁴/₅ 10 fl. h) dela

D. Const. Ioann Popasu negutiatoriu 186⁴/₅ 186⁵/₆ 10 fl. i) dela D. Radu Radovicu negut. pre a. 186⁴/₅ 186⁵/₆ 10 fl. k) dela D. Const. Steriu negutiatoriu pre an. 186⁵/₆ 5 f. l) dela D. Costache Dimonisie primaru la tergulu Ocnei (186⁴/₅) 2 galb. Sum'a totala 90 f. 2 galbeni.

adeca: floreni in v. a. nó u e d i e c i si 2 galb. in natura.

2. D. c. r. Capitanu in pensiuone Teodoru Stanislau a respunsu la cas'a Asoc. tax'a de m. ord. rest. prea. 186⁵/₆ 5¹/₂ l.

Dela Secretariatulu Asoc. tranne române.

Sabiiu in 6 Noembre 1866.

Nr. 41—1 Concursu.

Pentru intregirea statiuniloru vacante de Invatiatoriu din Comunitátile gr. res. Luncaniu, si Petró's'a, ce suntu ingremiate in elitului Comitatu Carasiu si Protopresbiteratulu greco-orientalu românu alu Fagetului se escrie prin acésta Concursu.

Cu aceste statiuni suntu impreunate urmatórele emolumente:

I. Luncaniu.

a) in bani gat'a: léfa anuale de 28 fl. v. a.

b) in naturale: 6²/₃ metie de grâu, 13¹/₃ metie de cucuruзу, 33¹/₃ ponti de sare, 66²/₃ ponti de clisa, 8²/₆ ponti de lumini, 5¹/₃ orgii de lemne 2 lantia de livada. —

II. Petró's'a.

a) in bani gat'a: léfa anuale de 63 fl. v. a.

b) in naturale: 20 mesuri de grâu, 40 mesuri de cucuruзу, 75 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 12 ponti de lumini, 8 orgii de lemne cuartiru liberu si ¹/₂ jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá aceste posturi de invatiatoriu voru avé a indiestrá petitionile loru concursuale timbrate, dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursulu pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum si purtarea loru morala si politica si astfelu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 20 Noembre v. 1866.

Caransebesiu in 17 Octombre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 40—2 Publicare de Concursu.

Devenindu in vacantia unu stipendiu de 80 fl. v. a. destinatu pentru unu tineru ascultatoriu de drepturi in patria: Comitulu Asoc. tranne române, amesuratu decisiunei aduse in siedinti'a din 6 Noembre c. n. a. c. publica prin acésta Concursu, cu terminulu pâna la finea lui Noembre dupa cal. nou a. c.

Competitorii la acestu stipendiu voru avé pâna la defiptulu terminu a-si tramite la Comitulu Asoc. tranne, concursule sale prevediute: a) cu atestatu de botezu; b) cu testimoniulu scol. despre progresulu in studia cum si despre purtarea morala, in urma c) cu testimoniulu demnu de credintia despre lipsirea mijlócelor materiale spre a puté continuá invetiaturele. *)

Din siedinti'a Comitului Asoc. tranne române, tinuta la Sabiiu in 6 Noembre c. n. 1866,

*) Celelalte diuarie române, inca suntu rugate a reproduce in colónele sele acestu Concursu.

Nr. 39—2 Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invatiatoriu la scóla comunala gr. or. din Pareu in Distr. Fagaratual, se deschide concursu pâna la 8 Noembre a. c. st. v.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 100 fl. v. a. cuartiru liberu cu 2 despartieminte in edificiuulu scólei, si lemne cáte voru fi de lipsa pentru incalditu.

Concurrentii pâna la terminulu pusu, voru avea a-si asterne cererile sale scrise de mân'a loru proprie prevediute cu documentele recerute timbrate ca au absolvatu cursulu pedagogicu séu clericalu, avendu cunoscintia tipicului— si alu cantáriloru bisericesci— la subscrisulu Scaunu protopopescu.

Fagarasiu 20 Octobre 1866.

Scaunulu Protopopescu gr. or. I alu Fagarasiului.

Petru Popescu,
Protop. si Inspect. Distr. de scóle.

Nr. 38—3 Concursu.

Statiunea de notariu in Comúnele Racoviti'a, Siebesiu de susu, si Siebesiu de josu, Scaunulu Sabiiului, au devenitu vacanta. — Cu acésta este impreunatu unu salariu anualu de 300 fl. v. a. cuartiru liberu si 8 orgii de lemne. —

Competentii voru avea a asterne rogárilu loru bine instruate celu multu pâna in 18 Noembre 1866 la oficiulu subsemnatu.

Sa observéza ca la acésta statiune acei'a se voru preferá, carii avendu cunoscintia afaceriloru notariale, voru cunósce limb'a germana si româna in vorbire si scriere.

Sabiiu 31 Octomvre 1866.

Inspectoratulu Cercului Talmaciu.